

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **A. Ż.**

skazanego z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 24 października 2018 r.

bez udziału stron, wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania

zakończanego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 15 grudnia 2016 r., w sprawie II AKa [...]

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k. oraz art. 639 k.p.k.

p o s t a n o w i ł :

1. wniosek oddalić;

2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania w przedmiocie wznowienia postępowania, w tym uiszczoną opłatą od wniosku i zasądzić od skazanego na rzecz Skarbu Państwa 20 (dwadzieścia) zł tytułem wydatków tego postępowania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 18 grudnia 2015 r., w sprawie sygn. akt II K [...], A. Ż. został skazany za szereg przestępstw na łączną karę 5 lat pozbawienia wolności i 400 stawek dziennych grzywny po 50 zł każda. Jednym z przypisanych oskarżonemu przestępstw był czyn ujęty w pkt I wyroku, kwalifikowany z art. 56 ust. 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii.

Czyn ten popełniony został w okresie od lipca 2009 r. do sierpnia 2009 r. w W. i S. i dotyczył uczestniczenia – w celu osiągnięcia korzyści majątkowej – w obrocie znaczną ilością środków odurzających w postaci 400 gram kokainy, nabytej jednorazowo od D. K., w celu dalszej odsprzedaży. Za przestępstwo to A. Ż. został skazany na karę 3 lat pozbawienia wolności i 300 stawek dziennych grzywny, przyjmując wysokość jednej stawki za 50 zł (k. 2315).

Apelację od tego wyroku co do winy w zakresie tego przestępstwa, a także w zakresie kary łącznej oraz co do winy w zakresie rozstrzygnięcia w pkt VI wyroku, wniósł obrońca oskarżonego. W odniesieniu do czynu z pkt I wyroku zarzucił wyrokowi błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, a także naruszenie przepisu art. 7 k.p.k., by w konsekwencji w zakresie tego czynu domagać się zmiany wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego (k. 2410 i nast.). Po rozpoznaniu tej apelacji Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 15 grudnia 2016 r., w sprawie sygn. akt II AKa [...], czyn przypisany oskarżonemu w pkt I wyroku zakwalifikował z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w brzmieniu tego przepisu obowiązującym do dnia 8 grudnia 2011 r. i karę pozbawienia wolności obniżył do 2 lat, zaś grzywnę do 200 stawek dziennych. Sąd ten dokonał także zmiany w zakresie czynu opisanego w pkt V wyroku (czyn z pkt VI części dyspozytywnej wyroku), a jako karę łączną orzekł karę 4 lat pozbawienia wolności i 300 stawek dziennych grzywny, ustalając wysokość jednej stawki na 50 zł (k. 2528-2529).

Wniosek o wznowienie postępowania złożył obrońca skazanego. Przywołując w podstawie prawnej wniosku przepisy art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. oraz art. 542 § 1 k.p.k., domagał się wznowienia postępowania w części, tj. w zakresie czynu opisanego w pkt I wyroku sądu I instancji oraz w tym samym zakresie, w którym to rozstrzygnięcie było objęte wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...], oraz uchylenia w tej części obu tych wyroków i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w G. (k. 2-3 akt SN). W treści nadzwyczajnego środka zaskarżenia jego Autor zawarł nadto wniosek o dopuszczenie dowodu z dokumentów dołączonych do wniosku (oświadczenia trzech osób), a także o przeprowadzenie dowodu z zeznań trzech świadków, tj. C. B., A. L. i P. D. na okoliczności wskazane w treści ich oświadczeń, które to

oświadczenia załączone zostały do wniosku o wznowienie postępowania. Z uzasadnienia wniosku wynika, że w ocenie jego Autora, już po prawomocnym wyroku pojawiły się nowe fakty (treść oświadczeń C. B., A. L. i P. D. załączonych do wniosku), które wskazywały na istnienie konfliktu pomiędzy Ł. O. a skazanym i planowanie przez Ł. O. wraz z D. K. fałszywego oskarżenia A. Ż..

W pisemnym stanowisku co do wniosku prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o oddalenie wniosku (k. 22-24 akt SN). W uzasadnieniu prokurator podał, że podstawą wznowienia postępowania powinien być taki fakt lub dowód, nieznany wcześniej sądowi i stronom, który niezaprzeczalnie, w sposób wiarygodny podważa prawdziwość okoliczności ustalonych przez sądy orzekające w sprawie, a przez to wskazujący na wysokie prawdopodobieństwo błędności wyroku skazującego. Odnosząc ten pogląd do realiów sprawy oraz złożonego wniosku o wznowienie postępowania i załączonych oświadczeń trzech osób, prokurator wskazał, że o ile wskazane we wniosku osoby, które złożyły oświadczenia na piśmie, mogą być postrzegane jako nieznane wcześniej źródło dowodów, o tyle jednak treść tych oświadczeń nie może, w sposób graniczący z pewnością, niweczyć dokonanej oceny dowodów oraz poczynionych w tym zakresie ustaleń faktycznych. W dalszym ciągu swojego wyводу prokuratur wskazał, że wersja o konflikcie Ł. O. z A. Ż. była znana już sądowi pierwszej instancji, który do niej się odnosił, a także podnoszona była w apelacji obrońcy oskarżonego. To na tle wskazywanych w apelacji okoliczności tego konfliktu sąd odwoławczy dokonał gruntownej oceny zeznań Ł. O. i D. K., a treść nowych oświadczeń, w konfrontacji z zebranymi w sprawie dowodami, nie wnosi – zdaniem prokuratora – niczego tak istotnego, co pozwoliłoby na podważenie poczynionych ustaleń faktycznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania nie jest zasadny. W przywołanym przez skarżącego przepisie art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. wskazano podstawę wznowienia, określaną jako *propter nova*. Zgodnie z tym przepisem wznawia się postępowanie, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na zaistnienie trzech okoliczności, wymienionych pod lit. a-c. Z dniem 1 lipca 2015 r. wykreślono z tego przepisu zwrot „nie znane przedtem sądowi”, co oznacza, że nowe fakty lub dowody stanowiące podstawę wznowienia,

mają być uprzednio nieznane, nie tylko sądowi, ale również stronie (por. postanowienia SN: z dnia 16.10.2014 r., II KO 84/13, OSNKW 2015, nr 3, poz. 21; z dnia 24.05.2016 r., V KO 29/16, LEX nr 2044502). Strona przywołująca te nowe fakty lub dowody powinna zatem wykazać, że nie były one jej znane przed datą uprawomocnienia się orzeczenia. We wniosku skarżący wskazał, że w lutym 2018 r. skazany dowiedział się, że trzy osoby posiadają istotne informacje potwierdzające istnienie konfliktu skazanego ze świadkiem Ł. O. i wskazujące na to, iż Ł. O. planował z D. K. fałszywe oskarżenie skazanego. Jest to stwierdzenie w znacznym zakresie nieprawdziwe. Już z treści oświadczenia A. L. (k. 11 akt SN) wynika, że jego wiedza o konflikcie oraz o pomówieniu skazanego przez Ł. O., była znana skazanemu już w 2013 r. Ta wiedza co do pomówienia, to przecież relacja samego skazanego do A. L.. W tym układzie, dowód ten nie ma charakteru „nowości” wymaganego na tle wskazanego przepisu. Podobnie rzecz przedstawia się, jeśli chodzi o oświadczenie pisemne P. D. (k. 12 akt SN). Z treści tego oświadczenia wynika przecież, że P. D. przebywał w listopadzie 2011 r. w S. razem ze skazanym, gdy doszło do pobicia A. Ż. Przez znanego mu z widzenia mężczyznę o imieniu Ł. Wówczas ten Ł. Odgrażał się skazanemu, że go załatwi, a po tym najściu „O.” (skazany - uw. SN) powiedział mu, iż ten Ł. próbuje wymusić na nim pieniądze, które mu się nie należą. Ten świadek był zatem znany skazanemu już w 2011 r., co oznacza, że mógł być powołany w toku postępowania karnego. Tylko z treści oświadczenia sporządzonego przez C. B. wynika, że o swojej wiedzy co do ewentualnego pomówienia poinformował skazanego na początku 2018 r. (k. 10v). Zatem, to tylko w odniesieniu do tego oświadczenia można twierdzić, że stanowi ono nowy – nieznany wcześniej sądowi i stronom – dowód.

Wznowienie postępowania oparte na tej podstawie może mieć jednak miejsce tylko wtedy, gdy treść nowego dowodu (lub faktu), konfrontowana z pozostałym materiałem, który był podstawą dowodową kwestionowanego rozstrzygnięcia, stworzy przypuszczenie, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze (lit. a) albo też skazano go czyn zagrożony karą surowszą niż ten, który w rzeczywistości popełnił lub wprowadzie czyn właściwie zakwalifikowano, ale wadliwie przyjęto istnienie

okoliczności zobowiązującej do nadzwyczajnego zaostżenia kary lub też wadliwie nie uwzględniono, iż istniała okoliczność obligująca do nadzwyczajnego złagodzenia kary (lit. b), albo też niezasadnie umorzono postępowaniu lub warunkowo je umorzono błędnie przyjmując, że oskarżony popełnił zarzucany mu czyn (lit. c). Ten nowy dowód (lub fakt) powinien, w sposób wiarygodny, podważać prawdziwość dokonanych ustaleń faktycznych, a zatem wskazywać na wysokie prawdopodobieństwo błędności wyroku (por. postanowienia SN: z dnia 16.10.2014 r., II KO 84/13, OSNKW 2015, nr 3, poz. 21; z dnia 19.02.2015 r., III KO 104/14, OSNKW 2015, nr 8, poz. 66; z dnia 27.02.2017 r., V KO 92/16, LEX nr 2237291). Jest przy tym jasne, że o ile w postępowaniu wznowieniowym nie można dokonywać kontroli prawidłowości dokonanej oceny materiału dowodowego w sprawie prawomocnie zakończonej (ponownie oceniać tych samych dowodów), o tyle w sytuacji pojawienia się nowego dowodu (lub faktu), konieczne jest badanie tych nowych faktów (także wynikających z nowych dowodów) na tle całokształtu dowodów przeprowadzonych w postępowaniu prawomocnie zakończonym, tak aby ustalić, czy wskazują na to, że prawomocne orzeczenie jest błędne. Przypomnieć przy tym trzeba, że stopień pewności, co do tej sądowej pomyłki, określa się jako „graniczący z pewnością” lub ujmuje się go jako „duże lub wysokie prawdopodobieństwo” pomyłki (por. postanowienia SN: z dnia 16.10.2014 r., II KO 84/13, OSNKW 2015, nr 3, poz. 21; z dnia 9.12.2016 r., IV KO 90/16, LEX nr 2188232; z dnia 27.04.2017 r., IV KO 5/17, LEX nr 2281272).

Przechodząc do meritum wniosku trzeba przypomnieć, że podstawą przypisania skazanemu czynu z pkt I wyroku sądu pierwszej instancji były głównie zeznania D. K. oraz wspomagające je wyjaśnienia Ł. O. i zeznania D. Ś. (k. 2347, 2354-2356). Już w uzasadnieniu wyroku sąd I instancji oceniał wiarygodność głównego dowodu, tj. zeznań D. K. w kontekście rzekomej zemsty Ł. O. na osobie A. Ż. Czynił to m. in. w oparciu o daty złożenia zeznań przez D. K. oraz fakt, że zeznania te złożył w odrębnym postępowaniu, nie mając wiedzy o tym, czy postępowanie jakieś jest prowadzone i na długo, gdy swoje wyjaśnienia złożył Ł. O. Ponadto sąd ten podniósł, że Ł. O. na ówczesnym etapie postępowania nie krył istnienia konfliktu ze skazanym, niewiele jednak przy tym sam wnosił swoimi wyjaśnieniami do ustaleń faktycznych w zakresie sprawstwa tego przestępstwa

przez A. Ż.. Sąd I instancji dostrzegał również, że Ł. O. jest skonfliktowany ze skazanym (zabrał mu maszynę do cięcia tytoniu), ale jednocześnie nie zaobserwował, iżby tenże O. żywił jakieś szczególnie negatywne uczucia do skazanego (k. 2355). Istotne jest i to, że weryfikacja wiarygodności D. K. została przeprowadzona przez sąd I instancji także w odniesieniu do innych osób i czynów, o których tenże zeznawał i choć nie była to weryfikacja bezpośrednia w zakresie czynu z pkt I wyroku, to jednak uznana została jako przydatna pośrednio. Tak dokonana ocena dowodów została zakwestionowana w apelacji (k. 2410-2430). W niej zasadniczy trzon zarzutów skupiono właśnie na ocenie zeznań D. K. i wyjaśnień Ł. O. (k. 2420-2429), choć już **sam skarżący przyznawał, iż rzeczywiście wyjaśnienia Ł. O. niewiele wnosily do poczynionych ustaleń** (k. 2420 in fine). Już sama ta okoliczność osłabia w sposób znaczący tezę wniosku o wznowienie postępowania. Skoro bowiem byłoby tak, że to Ł. O., skonfliktowany ze skazanym, celowo planuje „akcję” fałszywego oskarżenia A. Ż. o niepopelnione przestępstwo (tzw. „uszywanie butów”), to przecież mało przekonująco brzmi teza, iż w swoich wyjaśnieniach sam Ł. O. w zasadzie podaje niewiele znaczące fakty, które samoistnie nie mogłyby skutkować przypisaniem skazanemu popełnienia przestępstwa opisanego w pkt I wyroku. Do wszystkich tych elementów, które dotyczyły zarówno motywu konfliktu, jak i wadliwości dokonanej oceny zeznań D. K., bardzo wnikliwie odniósł się sąd II instancji. W uzasadnieniu na str. 4-14 przedstawiono bardzo szczegółową odpowiedź na wszystkie zarzuty apelacji oraz przedstawione w niej argumenty. Istotne jest to, że z zasadniczych, wskazanych już wcześniej, powodów główne pole rozważań stanowiły zeznania D. K. i kwestia wiarygodności tych zeznań, choć kwestia konfliktu skazanego i Ł. O. także została dostrzeżona (k. 2541, k. 2542). W tym ostatnim aspekcie sąd II instancji trafnie podkreślił, że konflikt na tle rozliczeń związanych z przestępczym procederem został zakończony tym, iż Ł. O. w celu wyrównania sobie strat zabrał i wywiózł maszynę do cięcia tytoniu, a inne elementy, rzekomo dalej trwającego konfliktu, nie zostały wykazane (kwestia np. podpalenia samochodu S.). To zatem konsekwentna i stanowcza relacja świadka D. K. (zob. str. 5-6 uzasadnienia wyroku sądu II instancji) stała się podstawą przypisania skazanemu popełnienia przestępstwa objętego obecnie wnioskiem o wznowienie

postępowania; oczywiście, zeznania te znalazły potwierdzenie pośrednio w innych przedstawionych dowodach.

W takim układzie treść oświadczenia C. B. nie pozwala na stwierdzenie, że okoliczności w nich przedstawione wskazują z dużym prawdopodobieństwem, na tle całokształtu materiału dowodowego sprawy, na błędność wydanego prawomocnego wyroku. Z oświadczenia podpisanego przez C. B. wynika bowiem, że Ł. O. odwiedził go razem z D. K. i chciał zasięgnąć informacji o A. Ż.. Twierdził przy tym, iż ma z nim niezakończone rozliczenia oraz, że szykuje mu kolejny prezent świąteczny. Ponadto, według tego oświadczenia, Ł. O. powiedział, wskazując na towarzyszącego mu kolegę, że jak będzie mu mało, to „uszyją mu buty”, bo żaden problem przypisać go do jakiejś sprawy. Dalej C. B. podał, że osobiście jest przekonany, że to „uszyście butów” to było właśnie zapowiadane pomówienie A. Ż. przez D. K. (k. 10 akt SN). Zestawiając treść tego oświadczenia z dowodami na podstawie których doszło do przypisania skazanemu popełnienia przestępstwa z pkt I wyroku sądu pierwszej instancji stwierdzić trzeba, iż jest ono zupełnie niewiarygodne. Otóż D. K. pierwsze swoje wyjaśnienia, w których opisywał sprzedaż „O.” (skazanemu – uw. SN), koledze Ł. O. (nie precyzując nazwiska skazanego), kokainy w ilości 400 gram złożył 11 maja 2011 r. (k. 1059 i nast.). Z oczywistych powodów nie mogło więc być mowy o tym, by „uszyście butów”, jak o pomówieniu skazanego pisał C. B. w treści swojego oświadczenia, miało nastąpić jesienią 2011 r. Co więcej, jeśli zważyć na treść wyjaśnień D. K. (k. 1060-1062), to teza o celowym pomówieniu skazanego jawi się jako zupełnie niedorzeczna (D. K. nie potrafi podać nazwiska, nie wie czym się zajmuje a tylko wie, że to znajomy Ł. O.).

Z tych wszystkich powodów, uznając, że przeprowadzenie formalnego przesłuchania C. B. w charakterze świadka (w trybie art. 97 k.p.k. w zw. z art. 546 k.p.k.) jest – z uwagi na treść oświadczenia – zupełnie zbyteczne, wniosek podlegał oddaleniu. Konsekwencją oddalenia wniosku jest obciążenie skazanego kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego.